

VETERİNER HEKİMLİKTE KLİNİK İŞLETMECİLİĞİ VE YÖNETİMİ

Editörler

Prof. Dr. Pınar AYVAZOĞLU DEMİR

Doç. Dr. Erol AYDIN

© Copyright 2021

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bantrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-8430-14-1

Kitap Adı

Veteriner Hekimlikte Klinik İşletmeciliği ve Yönetimi

Editörler

Pınar AYVAZOĞLU DEMİR

ORCID iD: 0000-0002-7010-0475

Erol AYDIN

ORCID iD: 0000-0001-8427-5658

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

MED089000

DOI

10.37609/akya.936

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Dünya’da yapılan çeşitli araştırmalara göre; pet ürünleri ve hizmetleri sektörünün ticaret hacminin 150 milyar \$ civarında olduğu bildirilmektedir. Ülkemizde Evcil Hayvancılık ve İş Adamları Derneği (Evcil-Der) 2017 yılı verilerine göre; pet sektörü ve veteriner klinik işletmeleri, hayvan hasta hanelerinin sayılarında artış ve gelişme gözlemlenmektedir. Sadece pet sektörünün ticaret hacminin 1 milyar \$’ın üzerinde olup, 14 milyon hane evcil hayvan beslemektedir. 2011-2016 yılları arasında kedi gıda pazarı %56,8, köpek gıda pazarı %43,4 oranında büyüme sağlamıştır.

Gerek pet sektöründe gerekse hayvancılık piyasalarında faaliyet gösteren veteriner klinikler arasında yoğun bir rekabet söz konusudur. Hızlı bir gelişme ve değişimin yaşandığı çağımızda meslektaşlarımızın piyasa trendlerini iyi takip etmeleri, yeniliklere adaptasyon ve mesleki formasyonlarını geliştirmeleri, hizmet kalitesini artırma çabaları rekabet açısından günümüzde önem kazanmıştır.

İşletme, kar elde etmek amacıyla üretim faktörlerini (emek, sermaye, doğal kaynaklar, teknoloji) bilinçli ve sistemli olarak bir araya getiren, toplumun gereksinim duyduğu iktisadi mal ve hizmetleri üreten, katma değer yaratan, pazarlayan, sosyal ve ekonomik yönü olan kuruluşlar olarak tanımlanmaktadır. Literatürde işletmecilik “malietlere hakim olma sanatı”dır.

İşletme yönetimi, mevcut iktisadi kaynakların alternatif kullanım alanlarına en uygun şekilde tahsis edilmesine yönelik karar verme faaliyetleri olarak tanımlanmaktadır. Bu faaliyetlerin özünü ekonomi biliminin temel ilkeleri ve metodları oluşturmaktadır.

İşletme yönetimi, amaçların belirlenmesiyle (örneğin belirli bir sermayeden elde edilebilecek karı en yüksek düzeye çıkarmak) başlar. İşletme yöneticisi bu amaç doğrultusunda işletmenin dış çevresindeki değişimler sonucu ortaya çıkan (tüketici tercihleri, rekabet durumu, iklim-çevre, hastalık gibi işletme yönetimine fırsat ve tehditler oluşturan riskler vb.) tehditlerin olumsuz etkilerini en aza indirebilmek ve/veya fırsatlardan en üst düzeyde yararlanabilmek için temel işletme fonksiyonlarını (planlama, örgütleme, koordinasyon, karar verme, işletme sonuçlarının kontrolü) belli başlı yönetim alanlarına (üretim, finansman, pazarlama ve personel) en etkin biçimde uygulamaya çalışır.

Ekonomide çeşitli sektörlerde faaliyette bulunan ve iktisadi mal ve hizmet sunan işletmeler gibi veteriner klinik işletmeleri de piyasada hizmet sunmaktadır. Bu işletmelerde yönetici pozisyonundaki meslektaşlarımızın hekimlik formasyonu ile birlikte yönetim, ekonomi ve işletmecilik konularında da bilgili olması işletme başarısı için kaçınılmazdır. Aksi takdirde bu işletmelerin piyasada rekabet edebilmeleri, ayakta kalmaları ve varlıklarını sürdürmeleri olası değildir. Bu açıdan işletmelerinde yönetici pozisyonunda olan Veteriner Hekimlerin yukarıda belirtilen konulardaki bilgi açığını, veteriner fakültelerinin Hayvan Sağlığı Ekonomisi ve İşletmeciliği anabilim dalının düzenleyeceği sertifika programı veya yüksek lisans, doktora programlarına başvurarak kapatabileceği düşüncesindeyim.

Ülkemizde gerek pet sektörü gerekse veteriner klinik işletmelerine ilişkin sağlıklı ve güvenilir istatistik veri ve bilimsel çalışmaların yetersizliği dikkat çekmektedir. Oysa sektörün sorunlarının tespiti ve çözüm önerilerinin ortaya konmasında, işletmelerin yapılacak ekonomik analizleri ve piyasa araştırmalarının katkısı önemli olacaktır. Bu çerçevede üniversitelerle oluşturulacak işbirliği, proje çalışmaları işletmelerin sorunlarının çözümü ve gelişimini hızlandırabilecektir.

Bu kitap, yönetici pozisyonunda olan meslektaşlarımız ve yeni yatırım yapacak girişimcilere, klinik işletmelerin teknik ve ekonomik yönünü ortaya koyan, faydalı bilgiler veren kaynak bir yayın niteliğindedir. Veteriner kliniklerinde “iyi yönetim uygulamaları” kapsamında modern işletmecilik prensipleri uygulanması ve takibi işletme performansını olumlu yönde etkileyecek, karlı ve verimli çalışmalarına önemli katkı sağlayacaktır.

Saygılarımla

Prof. Dr. Engin SAKARYA

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1 Veteriner Sağlık Kuruluşlarında İşletme Çeşitleri.....1	
<i>Yavuz CEVGER</i>	
<i>Oğuz ALTIN</i>	
<i>Serkan TÜMBAŞ</i>	
Bölüm 2 Veteriner Kliniklerinde Lokasyon ve Yer Seçimi.....13	
<i>Hakan MURAT</i>	
Bölüm 3 Veteriner Klinik İşletmeleri İçin Kuruluş Aşamasında Fizibilite Çalışması.....27	
<i>Pınar AYVAZOĞLU DEMİR</i>	
<i>Erol AYDIN</i>	
Bölüm 4 Veteriner Klinik İşletmelerinde Personel Yönetimi 39	
<i>Oğuz ALTIN'</i>	
<i>Yılmaz ARAL</i>	
<i>Serkan TÜMBAŞ</i>	
Bölüm 5 Veteriner Kliniklerinde Stok Yönetimi 57	
<i>Mehmet Ferit CAN</i>	
Bölüm 6 Hayvan Sağlığı Hizmetlerinde Kalite 77	
<i>Ferhan KAYGISIZ</i>	
Bölüm 7 Veteriner Klinik Yönetiminde Başarı Üzerine Etki Eden Faktörler.....93	
<i>Arzu PEKER</i>	
<i>Yılmaz ARAL</i>	
<i>Tuğba SARIHAN ŞAHİN</i>	

Bölüm 8 Asgari Ücret Tarifelerinin Veteriner Klinikleri Açısından Ekonomik Önemi	121
<i>Mehmet Ferit CAN</i>	
<i>Yahya HAMURCU</i>	
Bölüm 9 Türkiye’de Serbest Veteriner Hekimliğin Sorunları	141
<i>Erol AYDIN</i>	
<i>Ercan ÖDÜL</i>	
<i>Pınar AYVAZOĞLU DEMİR</i>	

YAZARLAR

Arş. Gör. Oğuz ALTIN
Ankara Üniversitesi Veteriner
Fakültesi
ORCID iD: 0000-0001-7767-4781

Prof. Dr. Yılmaz ARAL
Ankara Üniversitesi Veteriner
Fakültesi
ORCID iD: 0000-0002-1580-3100

Doç. Dr. Erol AYDIN
Kafkas Üniversitesi Veteriner
Fakültesi
ORCID iD: 0000-0001-8427-5658

**Prof. Dr. Pınar AYVAZOĞLU
DEMİR**
Kafkas Üniversitesi Veteriner
Fakültesi
ORCID iD: 0000-0002-7010-0475

Doç. Dr. Mehmet Ferit CAN
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
Veteriner Fakültesi
ORCID iD: 0000-0002-0944-9192

Prof. Dr. Yavuz CEVGER
Ankara Üniversitesi Veteriner
Fakültesi
ORCID iD: 0000-0002-2806-2532

Yahya HAMURCU
Hatay Veteriner Hekimler Odası
Başkanı

Doç. Dr. Ferhan KAYGISIZ
İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa
Veteriner Fakültesi
ORCID iD: 0000 0003 4939 7849

Dr. Öğr. Üyesi Hakan MURAT
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Veteriner Fakültesi
ORCID iD: 0000-0001-9107-1610

Ercan ÖDÜL
Kars, Ardahan, Iğdır Veteriner
Hekimler Odası Başkanı

Dr. Öğr. Üyesi Arzu PEKER
Ankara Üniversitesi Veteriner
Fakültesi
ORCID iD: 0000-0002-5509-2171

**Arş. Gör. Tuğba SARIHAN
ŞAHİN**
Ankara Üniversitesi Veteriner
Fakültesi
ORCID iD: 0000-0001-7364-6230

Serkan TÜMBAŞ
Doktora Öğrencisi, Ankara
Üniversitesi Veteriner Fakültesi
ORCID iD: 0000-0002-3088-3815

BÖLÜM 1

Veteriner Sağlık Kuruluşlarında İşletme Çeşitleri

Yavuz CEVGER¹
Oğuz ALTIN²
Serkan TÜMBAŞ³

İŞLETME NEDİR?

Bir ulusal ekonominin en küçük yapı taşları işletmelerdir. İşletmeler insan ihtiyaçları doğrultusunda mal veya hizmet üreten ekonomik birimlerdir. Tüm işletmelerin kâr elde etme, topluma hizmet etme ve işletme devamlılığını sağlama gibi ortak amaçları bulunur. İşletmeler kurulmadan önce sınıfı belirlenmelidir. Sınıflandırmada temel amaç işletmelerin kuruluşundan önce sınırlarını belirlemek, maliyetleri ön görebilmek ve yasal yükümlülükleri öğrenebilmektir.

İşletmeler fonksiyonlarına, faaliyet konularına, sermaye sahipliğine ve hukuki yapılarına göre sınıflandırılmaktadır.

¹ Profesör Doktor, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi, cevger@gmail.com

² Araştırma Görevlisi, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi, oguzaltin03@hotmail.com

³ Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi, stumbas@ankara.edu.tr

benzer soruların çözüme kavuşması için “Veteriner Hekim Odaları”, “Tarım İl Müdürlükleri”, “Ticaret Odaları” ve “Serbest Mali Müşavirlerden” destek alınmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Ertürk, M. (2011). *İşletme Biliminin Temel İlkeleri*. (8. Baskı) İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
2. Resmi Gazete (2011). Türk Ticaret Kanunu. Kanun No:6102, Sayı: 27846
3. Resmi Gazete (2011). Türk Borçlar Kanunu. Kanun No:6098, Sayı: 27836
4. Mihci Hukuk Bürosu (2018). Şirket Türleri ve Özellikleri. (20/10/2021 tarihinde <https://mihci.av.tr/sirket-turleri-ve-ozellikleri/> adresinden ulaşılmıştır).
5. Battal A (2005). *Şirketler Hukuku*. Ankara: Gazi Kitabevi
6. TC Ticaret Bakanlığı (2019). *Türkiye’de Şirket Kurmak*. (20/10/2021 tarihinde https://ticaret.gov.tr/data/5d3e935313b87607d8feeffc/rehber_Tr.pdf adresinden ulaşılmıştır).
7. Resmi Gazete (1960). Gelir Vergisi Kanunu. Kanun No: 193, Sayı: 10700
8. Resmî Gazete (2011). Veteriner Hekim Muayenehane ve Poliklinik Yönetmeliği. Sayı: 28085
9. Resmî Gazete (2011). Hayvan Hastaneleri Yönetmeliği. Sayı: 28149
10. TC Ticaret Bakanlığı (2021). *2021 Yılı Eylül Ayı Veri Bülteni*. (20/10/2020 tarihinde <https://ticaret.gov.tr/data/6156eca013b8761674bfee68/2021%20Y%C4%B11%C4%B1%20Eyl%C3%BC1%20Ay%C4%B1%20Veri%20B%C3%BClteni.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
11. TC Ticaret Bakanlığı (2021). İç Ticaret Genel Müdürlüğü E-96793666-449-00067907842 sayılı Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi Başvurusu. (14/10/2020 tarihinde <https://www.cimer.gov.tr/Basvuru/Basvurularim> adresinden ulaşılmıştır).

BÖLÜM 2

Veteriner Kliniklerinde Lokasyon ve Yer Seçimi

Hakan MURAT¹

GİRİŞ

Veteriner kliniklerinin kurulumunda yer seçimi çoğu zaman dikkatten kaçan bir konudur. Klinisyenler veya klinik sahibi adayları büyükbaş ya da pet klinikleri kurulumunda genellikle ekonomik olarak tam bir hareket planı yapmadan, ana hedeften biraz uzak, daha mütevazı bir klinik yeri seçmek istemektedirler. Bu seçim çoğu zaman klinisyenlerin zaman içerisinde hareket serbestliğini engellemekte veya hedeflemiş oldukları hizmeti vermekte yetersiz kalmaktadır. Yazının bu kısmından sonraki bölümünde “Büyükbaş” ve “Pet” veteriner klinikleri ayrı başlıklar altında incelenecektir.

¹ Dr.Öğr.Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, hakanmurat@cumhuriyet.edu.tr

KAYNAKLAR

1. Aral Y, Cevger Y, Demir P, Aydın E (2010). Ankara İli Evcil Hayvan Veteriner Kliniklerinin Yönetimsel ve Ekonomik Açıdan Değerlendirmesi, Kafkas Univ Vet Fak Derg, 16(3): 503-508
2. Erdoğan Aİ, Sarıözkan S (2011). Nevşehir İli'nde Veteriner Klinik İşletmelerinin Teknik ve Mali Yapıları ile İşletmecilik Sorunlarının Araştırılması. Erciyes Üniv Vet Fak Derg, 8(1): 9-16
3. Demir P, Koç AU, Arslan ES (2016). Kafkas ve Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Öğrencilerinin Veteriner Hekimlik Mesleğine ve İstihdam Alanlarına Yönelik Görüşleri. İstanbul Üniv Vet Fak Derg, 42(1): 11-19
4. Demir P, Koç AU (2014). Pet Hayvan (Kedi-Köpek) Sahiplerinin Veteriner Kliniklerine İlişkin Beklentileri, İstanbul Üniv Vet Fak Derg. 40(2): 168-175
5. Kaygısız FH, Akdağ F (2004). İstanbul İlindeki Veteriner Klinik İşletmelerinin Teknik ve Mali Yapıları ile İşletmecilik Sorunları Üzerine Bir Araştırma. İstanbul Üniv Vet Fak Derg, 30(2): 63-78

BÖLÜM 3

Veteriner Klinik İşletmeleri İçin Kuruluş Aşamasında Fizibilite Çalışması

*Pınar AYVAZOĞLU DEMİR¹
Erol AYDIN²*

FİZİBİLİTE NEDİR?

Fizibilitenin kelime olarak Türk Dil Kurumunun sözlüğüne göre “yapılabilirlik, uygulanabilirlik” anlamına gelmektedir ⁽¹⁾.

Fizibilite, kesin proje öncesi yapılan ve planlanan bir yatırımın yapılabilir olup olmadığını, yapılacaksa maliyeti ve elde edilecek faydayı önceden belirlemek için yapılmaktadır ⁽²⁾.

Fizibilite çalışmasında, yapılması planlanan projenin ekonomik, teknik ve hukuki açıdan etkinliğini araştırmanın yanı sıra proje ilişkin daha önce yapılan çalışmalar ve yapılan analizlerle konuya ilişkin muhtemel sonuçları ortaya koymaktadır. Girişimci fizibilite raporuna göre projeyi hayata geçirilip geçirmeyeceğine karar vermektedir ^(2,3).

¹ Prof. Dr. Kafkas Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, pınardemir80@hotmail.com

² Doç. Dr. Kafkas Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, dr-erolaydin@hotmail.com

SONUÇ

Sonuç olarak, bir işletmenin kuruluş aşamasında yapılacak bir fizibilite etütü ile yatırımdan elde edilecek fayda ve maliyetlerin önceden tahmin edilmesi, işletmenin gelecekte karşılaşılabileceği ekonomik ve çevresel sorunların çözümünde önemli bir basamak olarak görülmelidir.

KAYNAKLAR

1. TDK (2021). Türk Dil Kurumu. (01/11/2021 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden ulaşılmıştır).
2. TC Kalkınma Bakanlığı (2011). Kamu Bilgi İletişim Teknolojileri Proje Hazırlama Kılavuzu. (01/11/2021 tarihinde http://www.bilgi-toplumu.gov.tr/Documents/1/Diger/Kamu_BIT_Kilavuzu.pdf adresinden ulaşılmıştır).
3. Ertuğ B (2009). Bir Akaryakıt İstasyonunun Fizibilite Etüdünde Topsis ve Electre Yöntemlerinin Karşılaştırılması. Kocaeli Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli.
4. Anonim (2021). Proje Fizibilitesi Çalışması Nedir? (01/11/2021 tarihinde <https://kolaydokuman.com/2020/proje-fizibilitesi.html> adresinden ulaşılmıştır).
5. Resmi Gazete (1954): Veteriner Hekimliği Meslekinin İcrasına, Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun. Kanun No:6343, Sayı: 8661.
6. Resmi Gazete (1986): Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu. Kanun No:3285, Sayı: 19109.
7. Resmi Gazete (1991): Tarım ve Köyişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. KHK No:435, Sayı: 20955.
8. Resmi Gazete (2011): Veteriner Hekim Muayenehane ve Poliklinik Yönetmeliği. Sayı: 28085.
9. Sezer N (2003). Fizibilite Etüdlerinin Hazırlanması Ve Şehirçi Doğalgaz Dağıtım Projeleri İçin Model Önerisi. İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
10. Aral Y, Cevger Y, Demir P, Aydın E (2010). Ankara ili Evcil Hayvan Veteriner Kliniklerinin Yönetimsel ve Ekonomik Açından Değerlendirmesi. Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi, 16(3): 503-508.

BÖLÜM 4

Veteriner Klinik İşletmelerinde Personel Yönetimi

Oğuz ALTIN¹
Yılmaz ARAL²
Serkan TÜMBAŞ³

GİRİŞ

İşletme iktisadına göre; başkalarının ihtiyaçlarını karşılamak için çeşitli üretim faktörlerini bir araya getirip iktisadi mal ve hizmet üreten ve üretilen bu mal ve hizmetlerin ihtiyaç sahiplerine sunulduğu ekonomik birimler işletme olarak tanımlanmaktadır ⁽¹⁾. İşletmelerin finansman, üretim, pazarlama, yönetim ve organizasyon, Ar-Ge, insan kaynakları gibi fonksiyonları bulunmaktadır.

İktisadi mal ve hizmetlerin üretiminde en önemli üretim faktörlerinin başında insan gelmektedir. İnsan sadece bir üretim faktörü aracı değil aynı zamanda da bütün üretim faaliyetlerinin

¹ Araştırma Görevlisi, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi, oguzaltin03@hotmail.com

² Profesör Doktor, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi, yaral@veterinary.ankara.edu.tr

³ Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi, stumbas@ankara.edu.tr

si olan faktörlerin başında gelmektedir. Personel motivasyonu ve verimliliğine doğrudan etkisi bulunan maaş ve ücret düzeylerinin adil ve sistematik olarak belirlenmesi büyük önem arz etmektedir.

Yöneticiler ile çalışan personel arasında uyum ve sinerji yalandığında yani iyi bir ekip ruhu oluşturulduğunda işletmede verilen hizmetlerin kalitesi ve devamlılığında artış olacaktır. Bu durum müşteri memnuniyetini doğrudan etkilediğinden işletmenin kazançlarına da olumlu bir şekilde katkı sağlayacaktır.

Veteriner klinik işletmelerinde personel (işgücü) yönetimi işletmenin temel yapı taşlarından bir tanesini oluşturmaktadır. Personel temini, adaptasyonu, motivasyonu, performans değerlendirmesi gibi farklı birçok adımı içeren personel yönetimi konusu iş kollarına göre değişkenlik göstermektedir. İşverenlerin bu konuları sıkı bir şekilde takip etmesi ile kurumsal yapısına uygun şekilde işletmenin sürdürülebilir bir ortamda hizmet sunması mümkün olacaktır.

KAYNAKLAR

1. Müftüoğlu T (2005). *İşletme İktisadi*. (5. Baskı). Ankara: Turhan Kitabevi
2. Alpugan O, Demir MH, Oktav M, Üner N (1990). *İşletme Ekonomisi ve Yönetimi*. (2. Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım AŞ
3. Yükseköğretim Kurumu Lisans Atlası (2021). *Veterinerlik Programı Bulunan Tüm Üniversiteler*. (20/10/2021 tarihinde <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=10232> adresinden ulaşılmıştır).
4. Tarım ve Orman Bakanlığı (2021). *Serbest Veterinerlik ve Veteriner Laboratuvarları*. (03/11/2021 tarihinde <https://www.tarimorman.gov.tr/Konular/Veteriner-Hizmetleri/Serbest-Veterinerlik-Ve-Veteriner-Laboratuvarlari> adresinden ulaşılmıştır).
5. İstanbul Üniversitesi Akademik Veri Yönetim Sistemi (2019). *İnsan Kaynakları Yönetimine Genel Bakış*. (20/10/2021 tarihinde <https://avesis.istanbul.edu.tr/rdemir/dokumanlar> adresinden ulaşılmıştır).
6. Matthew B (1995). Ten Key Principles of Veterinary Management. *The Canadian Veterinary Journal*, 36(1): 51-54.

7. Ertürk M (2011). *İşletme Biliminin Temel İlkeleri*. (8. Baskı) İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım AŞ
8. Kaygısız F (2004). İstanbul İlindeki Veteriner Klinik İşletmelerinin Teknik ve Mali Yapıları ile İşletmecilik Sorunları Üzerine Bir Araştırma. İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi, 30(2): 63-78.
9. Aral Y, Cevger Y, Demir P, Aydın E (2010). Ankara İli Evcil Hayvan Veteriner Kliniklerinin Yönetimsel ve Ekonomik Açından Değerlendirmesi. Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi, 16(3): 503-508.
10. Cevger Y, Aral Y, Sakarya E (2013). *Hayvancılık Ekonomisi*. (3. Baskı) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi
11. Donnelly AL (2010). *Veterinary Solutions Series 101 Practice Management Questions Answered*. Colorado: AAHA Press.
12. Orhan K (2017). *Sağlık Kurumlarında İnsan Kaynakları Yönetimi*. Ankara Üniversitesi Akademik Arşiv Sistemi (20/10/2021 tarihinde <https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12575/66267> adresinden ulaşılmıştır).
13. Gemba Akademi (2019). *Personel Devir Oranı (Turnover)*. (20/10/2021 tarihinde <https://gembaakademi.com/personel-devir-orani-turnover/> adresinden ulaşılmıştır).
14. Resmî Gazete (2003). İş Kanunu. Kanun No: 4857, Sayı: 25134
15. Kersebohm JC, Lorenz T, Becher A, Doherr MG (2017). Factors Related to Work and Life Satisfaction of Veterinary Practitioners in Germany. *Veterinary Record Open*, 4(1), DOI: 10.1136/vetreco-2017-000229.
16. Demir P, Koç A (2020). The Evaluation of Economic Performances of Female Veterinarians in Turkey (I). *International Journal of Veterinary and Animal Research (IJVAR)*, 3(3): 69-73.
17. Şentürk B (2015). Ankara İlinde Faaliyet Gösteren Pet Kliniklerinde Cinsiyetin Teknik ve Ekonomik Performansa Etkileri. Atatürk Üniversitesi Veteriner Bilimleri Dergisi, 10(1): 13-20.
18. İnce E, Gökmoğol MR (2011). *İş Sağlığı ve Güvenliğinin Hukuksal ve Örgütsel Boyutları*. İstanbul: Kitap Matbaacılık
19. Aslım G, Yaşar A (2017). Resmi Veteriner Hekimlerin İş Sağlığı ve Güvenliğinin Değerlendirilmesi. Uluslararası İş Sağlığı ve Güvenliği Kongresi, 06-07 Aralık 2017, İstanbul.
20. Muller MG (2012). *Modern Veterinary Practice Management*. New York: Nova Science Publishers, Inc.

BÖLÜM 5

Veteriner Kliniklerinde Stok Yönetimi

Mehmet Ferit CAN¹

GİRİŞ

Veteriner hekimler ulusal mevzuatın kendilerine tanıdığı geniş yetki ve sorumluluklar çerçevesinde canlı hayvan ve hayvansal ürünlerin muayenesi, tahlili, teşhisi, tedavisi başta olmak üzere bakım, besleme, ıslah, gıda güvenliği ve denetim alanlarında çok boyutlu faaliyetler yürütür ^(1,2). Bu faaliyetlerin merkezinde yer alan ve muayenehane, poliklinik ve hastanelerden oluşan veteriner kliniklerinin makul ve sürdürülebilir bir kazanç elde etmesi birçok yönetsel süreci iyi planlayıp yürütmelerine bağlıdır. Çünkü ruhsatlandırılmış her bir klinik yalnızca 7/24 hekimlik faaliyetleriyle sınırlı teknik ve yasal bir birim değil, aynı zamanda tedarikten pazarlamaya işletmecilik fonksiyonlarını akılcı biçimde yerine getirmeye çalışan ekonomik organizasyonlardır. Dolayısıyla mali başarı için yetersiz kalan sağlık ve teknik bilgi-beceri, veteriner kliniklerince ekonomik ilkelerle de sıkıca desteklenmelidir ^(3,4).

¹ Doç. Dr., Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi, feritcan@mku.edu.tr

SONUÇ

Veteriner tıbbi ve biyolojik ürünlerinin tedarik-stok-sarfıyat zincirini akılcı biçimde planlayıp uygulayabilen klinik işletmeleri stok yönetiminde başarı sağlayarak karlılık ve verimliliklerini artırabilir. Akılcı bir plan ve uygulama girdilerin istenen zaman ve nitelikte, en uygun miktarda ve minimum maliyetle temini ve oluşan stokların dinamik kontrolüyle sağlanabilir. Ticari ve resmi stok takip sistemlerini doğru ve verimli kullanan kliniklerde ihbar, emniyet ve optimal stokun nicel ve nitel öğelerine dikkat edileceği için hizmette kesintiye uğrama, hasta memnuniyetsizliği, ürün miadının dolmasına bağlı ekonomik kayıplar ve envanterdeki değişime bağlı yetersiz ve karışık muhasebe kayıtları eseri düzeyde kalacaktır. Veteriner kliniklerinin zorunlu kullandığı İTS ise pratikte bazı sorunlara neden olsa da, sahadan gelen geri bildirimlerle sistem iyileştirildikçe rutin stok yönetimine katkı sağlanacak, antibiyotik kalıntısı ve bazı hatalı uygulamalar azaltılacak, karar alıcılara ulusal düzeyde güncel ve değerli veri setleri sağlanacaktır.

KAYNAKLAR

1. Resmi Gazete (1954). Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun. Kanun No:6343, Sayı: 8661.
2. Resmi Gazete (2011). Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu. Kanun No:5996, Sayı: 27610.
3. Can MF (2015). Türkiye’de veteriner hekimlerin girişimcilik düzeyi ve niyetine etkili faktörler. Kafkas Univ Vet Fak Derg, 21(6): 855-862.
4. Can MF (2021). Veteriner hekimliği hizmetlerinin ekonomik ilkelemlerle yönetimi. Semptom, 1(3): 18-21.
5. Knippenberg R (2014). Factors that shift the relationship between the price of veterinary services and the quantity demanded. Am Vet Med Assoc, 245(6): 647-648.

6. Can MF (2021). Hayvancılık İşletmelerinde Stok Yönetimi, Öğrenci Ders Notları, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Hayvan Sağlığı Ekonomisi ve İşletmeciliği AD. Antakya/Hatay.
7. Dodge LE, Koontz SR, Hadrich JC (2019). Factors associated with financial performance of independently owned companion and mixed animal veterinary practices. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 255(7): 805-811.
8. Kaygısız FH, Akdağ F (2004). İstanbul ilindeki veteriner klinik işletmelerinin teknik ve mali yapıları ile işletmecilik sorunları üzerine bir araştırma. *İstanbul Univ Vet Fak Derg*, 30(2): 63-78.
9. Can MF (2020). Hayvancılık yatırım projeleri, fizibilite çalışmaları ve ekonomik önemi. *Hayvancılık Sektörüne Ekonomik Bakış*, Bölüm:6, p: 139-176. Iksad Publishing House. ISBN: 978-625-7687-16-4
10. Karagöz F, Yıldız MS (2015). Hastane işletmelerinde stok yönetimi için ABC ve VED analizlerinin uygulanması. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13(2): 375-396.
11. Aral Y, Cevger Y, Demir P, Aydın E (2010). Ankara ili evcil hayvan veteriner kliniklerinin yönetsel ve ekonomik açıdan değerlendirilmesi. *Kafkas Üniv Vet Fak Derg*, 16: 503-508.
12. Demir PA, Koç A (2020). The evaluation of economic performances of female veterinarians in Turkey (I). *International Journal of Veterinary and Animal Research*, 3(3): 69-73.
13. Resmi Gazete (2011). Veteriner Hekim Muayenehane ve Poliklinik Yönetmeliği. Sayı: 28085
14. TÜİK (2021). Enflasyon ve fiyat. İstatistiksel tablolar. Erişim: <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Enflasyon-ve-Fiyat-106>
15. TVHB (2018). IV. Türk Veteriner Hekimleri Kurultayı Sonuç Bildirgesi. 30 Mart-1Nisan 2018, Antalya.
16. TOB (2021). Kurum ve kuruluş listeleri. Firma: Muayenehane. TC Tarım ve Orman Bakanlığı. Erişim: https://www.tarimorman.gov.tr/GKGM/Belgeler/DB_Hayvan_Sagligi/ruhsatli_ozel_klinikler.pdf
17. Acar AZ (2020). *Lojistik Yönetimi*, Bölüm1. T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını. No: 3976. Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 2759. 2020, E-ISBN: 978-975-06-3703-2. Eskişehir
18. Yurdakul H (2020). Satın alma ve stok yönetimi. Bölüm 6. T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını. No: 3976. Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 2759. E-ISBN: 978-975-06-3703-2. Eskişehir

19. Aral S (1997). *Hayvancılık İşletme Ekonomisi Öğrenci Ders Notları*. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Hayvan Sağlığı Ekonomisi ve İşletmeciliği AD. Dışkapı, Ankara.
20. Mingers J, White L (2010). A review of the recent contribution of systems thinking to operational research and management science, *European Journal of Operational Research*, 207(3):1147-1161.
21. TDK (2021). Türk Dil Kurumu Sözlükleri. Genel Türkçe Sözlük. Erişim: <https://sozluk.gov.tr/>
22. Dursun E, Gürgen E (2020). Konteyner terminal stok yönetiminde ABC analizi ve bulanık sınıflandırma. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(46): 563-583.
23. TOB (2019). Veteriner Biyolojik Ürün Takip Sistemi Talimatı ve Uygulama Kılavuzu. Veteriner Sağlık Ürünleri ve Halk Sağlığı Daire Başkanlığı. TC Tarım ve Orman Bakanlığı. Erişim: https://usak.tarimorman.gov.tr/Duyuru/167/Veteriner-Biyolojik-Urun-Takip-Sistemi-_ats_-Talimati-Ve-Uygulama-Kilavuzu-Yayinlandi
24. TOB (2021). Veteriner Hekim E-Reçete ve İlaç Takip Sistemi Talimatı ve Uygulama Kılavuzu. Güncelleme III. Veteriner Sağlık Ürünleri ve Halk Sağlığı Daire Başkanlığı. TC Tarım ve Orman Bakanlığı. Erişim: <https://www.tarimorman.gov.tr/Konular/Veteriner-Hizmetleri/Veteriner-Saglik-Urunleri>
25. TBVHO (2020). E Reçete, İTS ve ATS Toplantısı. Trakya Bölge Veteriner Hekimler Odası. Erişim: <https://trakavyaho.org.tr/e-recete-its-ve-ats-toplantisi/>
26. Taşkın MF (2006). Önleyici bakım politikası altında optimum stok miktarının bulanık mantık yöntemiyle belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

BÖLÜM 6

Hayvan Sağlığı Hizmetlerinde Kalite

Ferhan KAYGISIZ¹

GİRİŞ

Sağlık hizmetlerinde kalite kavramı, canlı varlığın yaşamıyla doğrudan ilgili olduğu için çok önemlidir. Hastaya en kısa sürede doğru hizmetin verilmesi gerekmektedir ⁽¹⁾. Son yıllarda, insan sağlığı hizmetlerinde olduğu gibi, hayvan sağlığı hizmetlerinde de bilim ve teknolojiye meydana gelen gelişmeler, hayvan sağlığına verilen önemin artması ile hayvan sahiplerinin kaliteli hizmet taleplerindeki artışa bağlı olarak hizmet kalitesi, kalitenin ölçülmesi ve müşteri memnuniyeti gibi konular giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Günümüzde hayvan sahiplerinin daha bilinçli olması, beklentilerinin yükselmesine ve daha seçici davranmalarına neden olmaktadır. Hayvan sahiplerinin sağlık

¹ Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Veteriner Fakültesi, e-mail: ferhan.kaygisiz@iuc.edu.tr

*Bu makalenin bir bölümü "I. Uluslararası Veteriner Klinik Yönetimi ve İşletmeciliği Kongre'sinde" sunulmuştur. 27-29 Şubat, 2020, İstanbul/Türkiye.

KAYNAKLAR

1. Kavuncubaşı, Ş, Yıldırım S (2018). *Hastane ve sağlık kurumları yönetimi*. (5. Baskı). Ankara: Siyasal Kitapevi.
2. Bircan H, Baycan S (2004). Sağlık sektöründe verimlilik ve kalite sistemi: Cumhuriyet Üniversitesi Hastanesi Örneği. C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, 28(2): 173-185.
3. Donabedian A (1988). The quality of care: how can it be assessed?, Journal of the American Medical Association, 260: 1743-1748.
4. Loomans JBA, van Weeren PR, Vaarkamp H, Stolk PWT, Barneveld A (2008). Quality of equine veterinary care: Where can it go wrong? A conceptual framework for the quality of equine healthcare, based on court cases against equine practitioners in The Netherlands. Equine vet. Educ, 20: 159-165. DOI: 10.2746/095777308X283740
5. Kayral İ (2014). Sağlık hizmetlerinde kalite karmaşası: sağlık hizmetleri çok boyutlu kalite modeli. Verimlilik Dergisi, 3: 65-81.
6. Lin B, Brian DR (1996). Quality management in veterinary medical health care. Total Quality Management, 7(5): 451-458.
7. Donabedian A (1990). The seven pillars of quality? Archives of Pathology and Laboratory Medicine, 121: 1115-8.
8. Yurtsever A (2015). Acil sağlık hizmetlerinde kalite ve hasta memnuniyeti. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul.
9. Bakan E (2021). Hasta memnuniyetinin artırılmasında hizmet kalitesinin önemi üzerine bir alan araştırması. Yüksek Lisans Tezi. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi. Sivas.
10. Coe JB, Adams CL, Eva K, Desmarais S, Bonnett BN (2010). Development and validation of an instrument for measuring appointment-specific client satisfaction in companion-animal practice. Preventive veterinary medicine, 93(2-3): 201-210.
11. Çevrimli MB, Mat B, Günlü A, Tekindal MA, Günlü Z (2019). Hayvan hastanelerinde acil, veteriner klinik hizmetleri ve hasta sahibi memnuniyet kriterleri ölçekleri: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi, 66(3): 247-254. DOI: 10.33988/auvfd.442735
12. Yaş SZ (2021). Toplam kalite yönetimi anlayışının sağlık hizmetlerinde uygulanması. Kalite ve Strateji Yönetimi Dergisi, 1(1): 21-43.
13. Parasuraman A, Zeithaml V, Berry LL (1985). A conceptual model of service quality and its implications for future research. Journal of Marketing, 49(4): 41-50.
14. Kabadayi N, Cirpin BG (2016). Service Quality Analysis with Using a Fuzzy AHP Methodology: A case study in Veterinary Hospital in

- Turkey. In *International Conference on Industrial Engineering and Operations Management*. 2016, September. USA (pp. 23-23).
15. Pyatt A, Walley K, Wright G, Bleach E (2015). Taking care of man's best friend: A model of service quality in the domestic animal health sector. (15.10.2020 tarihinde <https://www.researchgate.net/publication/320614060> adresinden ulaşılmıştır).
  16. Elte Y, Wolfram I, Nielen M, van Weere R (2021). Client satisfaction in equine veterinary practice: A structured review and qualitative synthesis. *Veterinary Record*, e640. DOI: 10.1002/vetr.640
  17. Çiçek H, Tandoğan M, Doğan İ (2017). Hayvan sağlığı hizmetlerinde kalite düzeyinin belirlenmesi. *II. Ulusal Hayvancılık Ekonomisi Kongresi*, 28-29 Nisan 2017, Antalya, (pp.190-194)
  18. Demir P, Koç AU (2014). Pet hayvan (kedi-köpek) sahiplerinin veteriner kliniklerine ilişkin beklentileri. *İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, 40(2): 168-175.
  19. Demir P, Ayvazoğlu C (2012). Hayvancılık işletmelerinin veteriner hekimlik hizmetlerinden beklentileri: Kars ili örneği. *Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, 9(3).

BÖLÜM 7

Veteriner Klinik Yönetiminde Başarı Üzerine Etki Eden Faktörler

*Arzu PEKER¹
Yılmaz ARAL²
Tuğba SARIHAN ŞAHİN³*

GİRİŞ

Veteriner klinik yönetiminde elde edilen başarı, dinamik yapıda iyi bir klinik yönetimi sonucunda ortaya çıkmaktadır. İyi bir yönetim ise güçlü bir vizyonu, karar alma ve planlama süreçlerinde profesyonel yaklaşımı zorunlu kılmaktadır. Veteriner kliniklerinde işletme yönetimi, klinikte meydana gelen ürün ve hizmet satışına yönelik olarak tüm faaliyetlerin planlanması, organizasyonu, analiz edilmesi, yürütülmesi ve değerlendirilmesi gibi süreçleri kapsamaktadır. Bununla birlikte, ürün ve hizmet seçimi ve üretimi, pazarlama hizmetleri, hasta sahibi (müşteri)

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi, agokdai@ankara.edu.tr

² Profesör Doktor, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi, yaral@veterinary.ankara.edu.tr

³ Araştırma Görevlisi, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi, tsarihan@ankara.edu.tr

Sonuç olarak veteriner kliniklerinin kârlı ve rasyonel şekilde çalışarak varlıklarını sürdürmesi amacıyla; işletmecilik prensipleri çerçevesinde kaynakların etkin kullanımı, maliyetlerin kontrol altına alınması, hizmet sunumu ve pazarlamasında başarının elde edilmesi, müşteri istek ve beklentilerinin karşılanması, hizmet karşılığı ücret ve fiyat politikalarının uygun şekilde belirlenmesi, işletmenin mali ve ekonomik durumunun belirli zaman aralıklarında analiz edilmesi ve raporlanması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

1. Moreau P, Nap RC (2010). *Essentials of veterinary practice, An introduction to the science of practice management*. Henston.
2. Sneddon W (2021). *Ten steps to building a successful veterinary practice*. CABI.
3. Cevger Y, Aral Y, Sakarya E (2011). *Hayvancılık Ekonomisi*. TC Anadolu Üniversitesi Yayını. Eskişehir.
4. Aral Y, Cevger Y, Demir P, Aydın E (2010). Ankara ili evcil hayvan veteriner kliniklerinin yönetsel ve ekonomik açıdan değerlendirilmesi. *Kafkas Üniv Vet Fak Derg*,16(3): 503-8.
5. Shilcock M, Stutchfield G (2008). *Veterinary practice management, a practical guide* (Second edition). Saunders Ltd.
6. Ertürk M (2009). *İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon*. (4. Baskı). İstanbul. Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş.
7. Mossop L (2013). *Clinical leadership and professionalism in veterinary practice*. Colette Henry (Ed.). *Veterinary Business and Enterprise: Theoretical Foundations and Practical Cases* (1st ed., pp. 23–33). Saunders Ltd.
8. Genç N (2007). *Yönetim ve Organizasyon- Çağdaş Sistemler ve Yaklaşımlar*. (3. Baskı). Ankara. Seçkin Yayıncılık.
9. Muller MG (2013). *Modern Veterinary Practice Management*. (First edition). Nova Science Pub Inc.
10. İslamoğlu AH (2011). *Pazarlama Yönetimi*. (5.Baskı). İstanbul. Beta Basım A.Ş.
11. Heinke ML (2012). *Practice made perfect: A complete guide to veterinary practice management*. (Second edition). AAHA Press.
12. Puddle T (2015). Marketing essentials for veterinary practice. In *Practice*, (37): 259-261.

13. Okumuş A (2010). Pazarlama İlkeleri. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Ders Notu.
14. Kington H, Chapman M, Clarke C et al (2012). Principles of marketing. Calore C, Chapman M (Eds.), BSAVA Manual of small animal practice management and development. (pp. 462-477). England. BSAVA.
15. Chamblee J (2010). *Financial management of the veterinary practice*. (First edition). AAHA Press.

BÖLÜM 8

Asgari Ücret Tarifelerinin Veteriner Klinikleri Açısından Ekonomik Önemi

*Mehmet Ferit CAN¹
Yahya HAMURCU²*

GİRİŞ

Tüm insanlığa hizmet veren veteriner hekimliği mesleğinin dünya ve ülkemizdeki önemi kentleşme, nüfus artışı, değişen yaşam biçimleri ve mevcut pandeminin de etkisiyle artmaktadır ⁽¹⁾. Ancak Türkiye’de dünya genelindeki ağır çalışma koşulları, artan rekabet ve kırsal sosyolojik zorlukların da ötesine geçen bazı sorunlar, madalyonun diğer yüzünü veteriner klinikleri için oldukça farklı kılmaktadır. Bu sorunların başında son yıllarda sayı ve kontenjanları artan veteriner fakülteleri, tahsil edilemeyen muayene ve tedavi ücretleri, yüksek enflasyon ve kronik sorunlarla boğuşan hayvancılık sektörü gelmektedir ^(2,3,4,5,6,7). Türkiye’de mesleğin omurgası olan veteriner kliniklerinin ekonomik sürdürülebilirliğini giderek zora sokan bu olumsuzluklar yıllar

¹ Doç. Dr., Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, feritcan@mku.edu.tr

² Hatay Veteriner Hekimler Odası Başkanı, Veteriner Hekim, yahyahamurcu@gmail.com

ise ortadan kaldırılmasında klinisyen veteriner hekimlere, Tarım ve Orman Bakanlığına, TVHB ve bağlı Veteriner Hekimleri Odalarına, Yüksek Öğretim Kurumuna ve Veteriner Fakültelerine er-telenemez mahiyette önemli roller düşmektedir.

KAYNAKLAR

1. Can MF (2021). Veteriner hekimliği hizmetlerinin ekonomik ilke-lerle yönetimi. *Semptom*. 1 (3): 18-21.
2. Heath TJ, Niethe GE (2001). Veterinary practitioners in rural Aust-ralia: a national survey. *Aust Vet J*, 79: 464–469.
3. Erdoğan AH, Sarıözkan S (2011). Nevşehir ilinde veteriner klinik işletmelerinin teknik ve mali yapıları ile işletmecilik sorunlarının araştırılması. *Erciyes Üniv Vet Fak Derg*, 8(1): 9-16.
4. Can MF (2015). Türkiye’de veteriner hekimlerin girişimcilik dü-zeyi ve niyetine etkili faktörler. *Kafkas Univ Vet Fak Derg*, 21(6): 855-862.
5. TVHB (2018). IV. Türk Veteriner Hekimleri Kurultayı Sonuç Bil-dirgesi. 30 Mart-1Nisan 2018, Antalya.
6. Can MF, Günlü A, Aral Y, Sarıhan Şahin T, Arıkan MS (2021). Mediator margins in the dairy supply chain and factors influencing marketing preferences in Eastern Mediterranean region of Turkey. *Türk J Vet Anim Sci*, 45(4): 657-667.
7. TÜİK (2021). Enflasyon ve fiyat. İstatistiksel tablolar. Erişim: ht-tps://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Enflasyon-ve-Fi-yat-106
8. Kızıltepe A (2011). Türkiye’de klinik veteriner hekimliği uygula-malarında karşılaşılan deontolojik-etik sorunlar üzerine bir araştırma. *Ankara Üniv Vet Fak Derg*, 58: 239-245.
9. Kaygısız FH, Akdağ F (2004). İstanbul ilindeki veteriner klinik iş-letmelerinin teknik ve mali yapıları ile işletmecilik sorunları üzerine bir araştırma. *İstanbul Univ Vet Fak Derg*, 30(2): 63-78.
10. TOB (2021). Kurum ve kuruluş listeleri. Firma: Muayenehane. Tar-ım ve Orman Bakanlığı. Erişim: https://www.tarimorman.gov.tr/GKGM/Belgeler/DB_Hayvan_Sagligi/ruhsatli_ozel_klinikler.pdf
11. Resmi Gazete (1954). Veteriner hekimliği mesleğinin icrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tarzına ve Gö-receği İşlere Dair Kanun. Kanun No: 6343 Sayı: 8661.

12. Australian Government (2021). Fair Work Ombudsman. Animal care and veterinary services. Erişim: https://awardviewer.fwo.gov.au/award/show/ma000118#P283_22038
13. WVA (2021). General. World Veterinary Association. Erişim: <https://www.worldvet.org/about.php>
14. Chadderdon LM, King LJ, Lloyd JV (2000). The skills, knowledge, aptitudes, and attitudes of successful veterinarians: A summary of presentations to the NCVEI subgroup. *J Vet Ned Educ*, 28: 28-30.
15. TVHB (2013). Veteriner Hekim Oda Başkanları Toplantısı. Haber arşivi. Türk Veteriner Hekimleri Birliği. Erişim: <https://tvhb.org.tr/2013/11/05/veteriner-hekim-oda-baskanlari-toplantisi-yapildi/>
16. Can MF, Sakarya E (2012). Dünya ve Türkiye’de tarım ve hayvancılık kooperatiflerinin tarihsel gelişimi, iktisadi önemi ve mevcut durumu. *Vet Hekim Der Derg*, 83(1): 27–36.
17. Resmi Gazete (2011). Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu. Kanun No:5996, Sayı: 27610.
18. Aydın M (2006). Avukatlık asgari ücret tarifelerinin eleştirisi. *TBB Dergisi*, 63: 72-95.
19. Resmi Gazete (2011). Veteriner hekim muayenehane ve poliklinik yönetmeliği. Sayı: 28085.
20. Güner Ş (2002). Hekimlik ücretlerinde asgari ücret. *Toplum ve Hekim*, 17(5): 344-347.
21. Resmi Gazete (1937). Ziraat Vekâleti Vazife ve Teşkilât Kanunu. Kanun No:3203, Sayı: 3203.
22. KTVHB (2020). Alt sınır ücret tarifesi 2019-20. Kıbrıs Türk Veteriner Hekimler Birliği. Erişim: <https://ktvhb.org/>
23. AVHO (2021). Ankara Bölgesi Veteriner Hekimler Odası. 2021 yılı ev, süs ve çiftlik hayvanları alt sınır ücret tarifesi. Erişim: <https://www.avho.org.tr/askari-ucet-tarifesi>
24. İVHO (2021). Ev-süs hayvanları, çiftlik hayvanları hekimliği 2021 yılı alt sınır ücret tarifesi. İstanbul Veteriner Hekimler Odası. Erişim: <http://www.ivho.org.tr/dosyalar/14-12-2020-14-29-05.pdf>
25. İZVHO (2021). Alt sınır ücret tarifesi 2021. İzmir Veteriner Hekimler Odası. Erişim: <http://www.izmir-vho.org/ucet-tarifesi.php>
26. ANTVHO (2021). Alt sınır ücret tarifesi 2021. Antalya Veteriner Hekimler Odası. Erişim: <https://antvho.org/Duyurular/De-tay/7/2021-Yili-Oda-Asgari-Fiyat-Listesi->
27. AVHO (2020). Ankara Bölgesi Veteriner Hekimler Odası. 2020 yılı ev, süs ve çiftlik hayvanları alt sınır ücret tarifesi. Erişim: <https://www.avho.org.tr/askari-ucet-tarifesi>

28. İVHO (2020). Ev-süs hayvanları, çiftlik hayvanları hekimliği 2020 yılı alt sınır ücret tarifesi. İstanbul Veteriner Hekimler Odası. Erişim: <http://www.ivho.org.tr>
29. TDK (2021). Türk Dil Kurumu Sözlükleri. Genel Türkçe Sözlük. Erişim: <https://sozluk.gov.tr/>
30. AVMA (2018). The market for veterinary services. 2018 Report. American Veterinary Medical Association, United States. Erişim: <https://www.avma.org/>

BÖLÜM 9

Türkiye’de Serbest Veteriner Hekimliğin Sorunları

Erol AYDIN¹

Ercan ÖDÜL²

Pınar AYVAZOĞLU DEMİR³

GİRİŞ

Veteriner Hekimler; başta evcil hayvanlar olmak üzere doğada bulunan tüm hayvan (evcil hayvanlar, çiftlik hayvanları, av ve yaban hayvanları, su ürünleri, egzotik hayvanlar ve nesli tehlike altındaki türler) hastalıklarının tanısı, tedavisi gibi hayvan sağlığının sağlanması ve korunmasının yanısıra üremesi, bakımı ve beslenmesi gibi konularda da bilgi ve yasal yetki ile donatılmış kişiler olarak tanımlanabilirler. Türkiye’de ilk kez 9 Mart 1954 tarihinde kabul edilen 6343 Sayılı Kanun ile kimlere Veteriner Hekim denileceği açıkça yer almıştır ^(1, 2).

¹ Doç. Dr. Kafkas Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, dr-erolaydin@hotmail.com

² Kars, Ardahan, Iğdır Veteriner Hekimler Odası Başkanı, ercanodul@hotmail.com

³ Prof. Dr. Kafkas Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, pinardemir80@hotmail.com

yan mevzuatların eksiksiz bir biçimde düzenlenmesi ve uygulamaya konulması ile mümkündür. Nitekim 1954 yılında çıkarılan 6343 sayılı kanun dönem şartları itibariyle yeterli görülmüşse de şuan veteriner hekimlerin talep ve gerekliliklerine hizmet etmede yetersiz kaldığı, bu açıdan günümüzün koşul ve beklentilerine göre yeniden güncellenmesi gerektiği söylenebilir.

KAYNAKLAR

1. Resmi Gazete (1954). Veteriner Hekimliği Meslekinin İcrasına, Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tazvına ve Göreceği İşlere Dair Kanun. Kanun No:6343, Sayı: 8661
2. Özgür A (1997). Veteriner Hekim Terimi Üzerine Tarihsel Bir Araştırma. Ankara Univ Vet Fak Derg, 44: 1-8
3. Bakırcı S (2018). Tek Sağlık: Niçin Önemli? Türkiye Klinikleri J Public Health-Special Topics, 4(2): 99-105
4. Demir P, Aydın E, Ayvazoğlu C (2020). Büyükbaş Hayvancılığa Yönelik Veteriner Klinik İşletmelerinin En Sık Karşılaştığı Hastalıklar: Adana İli Örneği. 4th International Congress on Agriculture, Animal Science and Rural Development, sayfa: 136-143, 12-14 June 2020, Ankara, Turkey (Yayın tarihi: 30.06.2020) ISBN:978-625-7139-12-0
5. Şimşek A ve Dik I (2020). Tek Sağlık Kavramı Açısından SARS-CoV-2 Diğer Coronavirüsler. Journal of Halal Life Style, 2(1): 44-55
6. Aslan R (2020). Koruyucu Hekimlik ve Covid-19. Göller Bölgesi Aylık Ekonomi ve Kültür Dergisi, 8(89): 53-57
7. Resmi Gazete (1961). Gelir Vergisi Kanunu. Kanun No:193, Sayı: 10700
8. Resmi Gazete (2006). Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği. Sayı: 26166
9. TC Tarım ve Orman Bakanlığı (2021). Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü verileri. (05.11.021 tarihinde https://www.tarimorman.gov.tr/GKGM/Belgeler/DB_Hayvan_Sagligi/ruhsatli_ozel_klinikler.pdf adresinden ulaşılmıştır.)
10. Resmi Gazete (1965). Kat Mülkiyeti Kanunu. Kanun No:634, Sayı: 12038
11. Resmi Gazete (2011). Veteriner Hekim Muayenehane ve Poliklinik Yönetmeliği. Sayı: 28085

12. Resmi Gazete (1989). İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun. Kanun No:3572, Sayı: 20198
13. Resmi Gazete (1965). Devlet Memurları Kanunu. Kanun No:657, Sayı: 12056
14. Demir Ayvazoğlu P, Sağmış E (2020). Kars İlindeki Veteriner Klinik İşletmelerinin Sosyo-Ekonomik Yapısı Ve SWOT Analizi İle Sektörün Değerlendirilmesi. *Tüm Yönleri ile Kuzey Doğu Anadolu Bölgesinde Hayvancılık*. In: Demir Ayvazoğlu P, Sayfa: 461-479, İksad Yayınevi, Ankara, ISBN: 978-625-7279-25-3
15. Resmi Gazete (2011). Ev ve Süs Hayvanlarının Üretim, Satış, Barınma ve Eğitim Yerleri Hakkında Yönetmelik. Sayı: 28078
16. Resmi Gazete (2010): Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu. Kanun No:5996, Sayı: 27610
17. Resmi Gazete (1981). Yükseköğretim Kanunu. Kanun No:2547, Sayı: 17506
18. DSÖ (2021). Dünya Sağlık Örgütü Verileri. (15.10.2021 tarihinde <https://www.who.int/> adresinden ulaşılmıştır.)
19. TÜK (2021). Türkiye İstatistik Kurumu, Hayvancılık İstatistikleri. (15.10.2021 tarihinde <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=tarim-111&dil=1> adresinden ulaşılmıştır.)